

Inspectie Veiligheid Defensie
Ministerie van Defensie

Schietongeval Camp Bulldog

Onderzoek naar ongeval tijdens
wapenonderhoud in Erbil, Irak

21 augustus 2022

Voorwoord

De Inspectie Veiligheid Defensie (IVD) is in 2018 in het leven geroepen om als onafhankelijk toezichthouder de veiligheid bij Defensie te vergroten en het lerend vermogen van Defensie op dat terrein te versterken. De IVD hanteert hierbij drie vormen van onderzoek, namelijk systeemgericht onderzoek, thematisch onderzoek en onderzoek naar voorvallen.

Dit rapport gaat over een ongeval tijdens wapenonderhoud op *Camp Bulldog* in Irak op 21 augustus 2022 waarbij een militair van de landmacht ernstig gewond raakte. Bij het wapenonderhoud aan een pistool vuurde een collega een ongecontroleerd schot af in zijn richting. De IVD heeft onderzoek gedaan naar de directe en achterliggende factoren die tot het ongeval hebben bijgedragen. Zij doet op grond daarvan twee aanbevelingen aan de Commandant der Strijdkrachten en zijn ondercommandanten en verwacht dat zij de inspectie informeren over de resultaten van de uitvoering daarvan.

De IVD hoopt met dit rapport handvatten te bieden om de benodigde verbeteringen vorm te geven. Zij bedankt alle betrokkenen voor hun constructieve medewerking aan het onderzoek.

De Inspecteur-Generaal Veiligheid,
Wim Bargerbos

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
Beschouwing en aanbevelingen	8
1 Inleiding	10
1.1 Aanleiding onderzoek	10
1.2 Waarom een onderzoek door de IVD?	10
1.3 Doel van het onderzoek	10
1.4 Centrale onderzoeksvraag	10
1.5 Onderzoeksafbakening	11
1.6 Overige onderzoeken	11
1.7 Referentiekader	11
1.8 Leeswijzer	12
2 Toedracht	13
2.1 Missie en achtergrondinformatie	13
2.2 Toedracht	14
3 Analyse	19
3.1 Directe factoren	19
3.2 Achterliggende factoren	21
4 Conclusies	25
5 Aanbevelingen	27
Bijlagen	28
Bijlage A Afkortingenlijst	29
Bijlage B Onderzoeksverantwoording	30
Bijlage C Commentaar betrokken partijen	31

Samenvatting

Op 21 augustus 2022 hield een *Force Protection* eenheid van het Commando Landstrijdkrachten een schietoefening op een schietbaan in Erbil, Irak. De oefening, bedoeld om de schietvaardigheden te onderhouden, bestond uit het schieten met het pistool Glock17, het geweer Colt C8, het lichte machinegeweer Minimi en het middelzware machinegeweer MAG. Vanwege de hitte overdag was besloten de schietoefening in de vroege ochtend te houden. Na afloop van de schietoefening was er in de middag wapenonderhoud gepland op de thuisbasis *Camp Bulldog*. Na de afsluitende wapeninspectie op de schietbaan, maakten de militairen zich gereed voor verplaatsing met voertuigen naar *Camp Bulldog* en werd de Glock geladen en de overige wapens half-geladen.

Bij aankomst op *Camp Bulldog* aan het einde van de ochtend werden de wapens ontladen bij de laad- en ontladinrichtingen bij de ingang en op de parkeerplaats. Vervolgens konden de militairen, na de lunch, beginnen met het wapenonderhoud. Een aantal militairen nuttigden de lunch in de internationale militaire eetzaal buiten *Camp Bulldog*, waarbij zij vanwege een *insider threat* de Glock weer half-laadden. Bij terugkomst op *Camp Bulldog* koos de latere schutter ervoor de Glock niet meteen te ontladen bij de laad- en ontladinrichting, maar dit doen voor aanvang van het wapenonderhoud bij de eigen legeringstent. Nadat hij zijn Glock had ontladen bij de legeringstent, legde hij de patroonhouder gevuld met scherpe patronen naast zich neer op een bedframe. Hierna begon hij met het wapenonderhoud aan de Minimi en MAG en daarna aan zijn Glock. Na het onderhoud voerde hij de zogenaamde controle werking van de Glock uit, waarbij hij de patroonhouder met scherpe munitie gebruikte. Zonder zich daarvan bewust te zijn laadde hij het wapen met een scherpe patroon in de kamer. Vervolgens haalde hij voor de controle werking de trekker over en schoot hij in de richting van zijn collega naast hem op het bedframe. Deze raakte zeer ernstig gewond.

In de reconstructie van het ongeval ziet de IVD aanwijzingen dat veiligheidsvoorschriften onvoldoende worden nageleefd. Dit geldt zowel op individueel en groepsniveau als in de lijn. Het uitvoeren van wapenonderhoud bij de eigen legeringstent in plaats van op de aangewezen onderhoudslocatie en het voorhanden hebben van een patroonhouder met scherpe munitie in combinatie met vermoeidheid door slaapttekort, hebben de kans op onachtzaamheid of onoplettendheid, ook wel *skill-based errors* genoemd, vergroot. Het gedogen van de compagniesleiding dat wapenonderhoud bij de legeringstent werd uitgevoerd heeft hiertoe bijgedragen.

Nadat de compagniesleiding besloot de wapenonderhoudslocatie op *Camp Bulldog* te verplaatsen, is niet de verbeterde Risico Analyse Operationeel (vRAO) aangepast of opnieuw gedaan. In het kader van *management of change* had dit op de weg gelegen van verschillende partijen, waaronder de SNR, de compagniescommandant en de Directie Operaties in Den Haag. Dit gebeurde niet. Een eerder ongecontroleerd schot tijdens wapenonderhoud in 2021 had evenmin tot verhoogde aandacht geleid. In beide gevallen bleef verdere actie uit.

Beschouwing en aanbevelingen

Beschouwing

De Inspectie Veiligheid Defensie onderzoekt een schietongeval op *Camp Bulldog* in Irak. Tijdens wapenonderhoud bij een legeringstent vuurde een militair van de landmacht ongewild een schot af waardoor een collega ernstig gewond raakte. De inspectie heeft de gebeurtenissen en gedragingen tijdens en in aanloop naar het schietongeval gereconstrueerd om Defensie te helpen ervan te leren en herhaling te voorkomen.

Eerder onderzocht de inspectie een schietongeval tijdens een oefening op kamp Marmal in Afghanistan. Zij concludeerde toen dat het ongeval geen optelsom van toevalligheden was. Het voorval in Irak en dat in Afghanistan waren niet identiek, maar de beelden die er achter weg komen vertonen wel veel overeenkomsten. In beide gevallen was het veiligheidsbewustzijn in de betrokken eenheid niet op het gewenste niveau. Op *Camp Bulldog* in Irak waren voldoende voorzieningen voor wapenonderhoud, maar gedoogde de leiding dat niet iedereen zich aan de veiligheidsvoorschriften hield. In beide gevallen waren zowel in het inzetgebied als bij de Defensiestaf in Den Haag de voorgeschreven rollen op veiligheidsgebied onduidelijk. Mede daardoor pakten mensen hun rol niet en corrigeerden zij elkaar niet. In beide gevallen schoot het risicomanagement in het inzetgebied en aan Haagse kant tekort.

Nieuwe regels zorgen niet automatisch voor meer veiligheid. De naleving van en controle op bestaande veiligheidsvoorschriften zijn echter wel van evident belang. Het eerste is een open deur maar het tweede nog niet, zo laat de reconstructie in dit rapport weer zien. Om die reden blijft de IVD in haar aanbevelingen dichtbij de boodschap in haar rapport over het ongeval op kamp Marmal. De minister heeft in haar beleidsreactie op dat rapport de aanbevelingen van de inspectie overgenomen. De IVD op haar beurt moedigt Defensie daarom aan die goede voornemens metterdaad in de praktijk te brengen.

Aanbevelingen

Op grond van de bevindingen in dit onderzoek en indachtig die in eerder onderzoek, beveelt de IVD de Commandant der Strijdkrachten en zijn ondercommandanten het volgende aan:

- Besteed in het gereedstellingsproces ter voorbereiding van missies bijzondere aandacht aan operationeel risicomanagement, nadrukkelijk ook onder veranderende omstandigheden, en beoefen dat voorafgaand aan de missie met de commandanten en overige sleutelspelers.
- Stimuleer onverminderd de naleving van beheersmaatregelen, veiligheidsvoorschriften en de individuele discipline, in het bijzonder op het gebied van wapens en munitie, en zie hierop toe.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek

Van januari 2021 tot juni 2023 beveiligden Nederlandse en Amerikaanse militairen Erbil International Airport in Irak, als onderdeel van de *Capacity Building Mission Iraq* (CBMI).¹ Een Nederlandse *Force Protection* compagnie maakte deel uit van deze missie en was gelegerd op *Camp Bulldog* in Erbil.² Op 21 augustus 2022 raakte tijdens het wapenonderhoud na afloop van een schietoefening een militair van het Commando Landstrijdkrachten zeer ernstig gewond door een ongecontroleerd schot uit het pistool van een collega. De gewonde militair werd na een levensreddende operatie ter plaatse overgebracht naar Bagdad en vervolgens naar Ramstein (Duitsland) voor verdere medische behandeling en zorg.

1.2 Waarom een onderzoek door de IVD?

Defensie is als werkgever verantwoordelijk voor de veiligheid van haar werknemers en moet verantwoord met risico's omgaan. Het veiligheidsbeleid van Defensie is erop gericht risico's op letsel of schade zoveel mogelijk te beperken en voorvallen te voorkomen.

Defensie ziet het als haar verantwoordelijkheid de oorzaken van voorvallen te achterhalen om hiervan te leren en herhaling te voorkomen. De taak van de Inspectie Veiligheid Defensie (IVD) is onder meer zware voorvallen te onderzoeken.

1.3 Doel van het onderzoek

Met dit onderzoek wil de IVD achterhalen welke factoren hebben bijgedragen tot het ongeval, zodat Defensie hiervan kan leren. De IVD richt zich in haar onderzoek nooit op verwijtbaarheid of schuld.

1.4 Centrale onderzoeksvraag

Het onderzoek geeft antwoord op de volgende vraag: Welke factoren hebben ertoe bijgedragen dat het schietongeval zich tijdens het wapenonderhoud op 21 augustus 2022 op *Camp Bulldog* kon voordoen?

¹ Deze opdracht eindigde op 30 april 2023. Eind september 2023 besloot het kabinet tot een aanvullende inzet vanaf januari 2024. Nederland draagt sindsdien niet alleen bij aan de *Force Protection*, maar levert ook de commandant van de NAVO-missie in Irak, met bijbehorende luchttransportcapaciteit.

² *Taken Force Protection*: De Nederlandse eenheid was belast met *Base Defence* in de vorm van *Quick Reaction Force* bij calamiteiten, zowel binnen als buiten de poort van *Erbil Air Base*. Daarnaast trad de eenheid op als *Vehicle Protection Team* bij verplaatsingen naar *Key Leader Engagements* voor de missie CBMI/OIR.

1.5 Onderzoeksafbakening

De IVD onderzocht de toedracht van het schietongeval, dat wil zeggen de uitvoering van het wapenonderhoud na afloop van de schietoefening en de omstandigheden waaronder dat gebeurde. Ook onderzocht zij de naleving van de veiligheidsvoorschriften voor het gebruik van vuurwapens en munitie. Het onderzoek gaat niet in op de kwaliteit van de geleverde medische zorg aan het slachtoffer. De IVD voerde op de ongevalslocatie onderzoek uit en interviewde betrokkenen.

1.6 Overige onderzoeken

Een onderzoeksteam van de Koninklijke Marechaussee verrichtte ter plaatse strafrechtelijk onderzoek en maakte proces-verbaal op. Het proces-verbaal werd ter verdere afdoening gezonden aan de Officier van Justitie van de Militaire Kamer bij de arrondissementsrechtbank te Arnhem. De IVD kon beschikken over dit proces-verbaal.

1.7 Referentiekader

De IVD toetste de bevindingen uit haar onderzoek aan een referentiekader dat berust op defensiebeleid en -regelgeving ten aanzien van vuurwapens, munitie en veiligheid.

1.7.1 Veiligheidsmanagementsysteem Defensie

Defensie is als werkgever verantwoordelijk voor een veilige werk- en leeromgeving. Hiervoor ontwikkelde Defensie haar eigen veiligheidsmanagementsysteem 'Veiligheid, Gezondheid en Milieu' (VGM). Een belangrijk element hiervan is dat als bedrijfsvoering, processen of middelen wijzigen, de risicoanalyse opnieuw moet worden uitgevoerd. Dit wordt ook wel *Management of Change* genoemd.³ Dit veranderingsmanagement zorgt voor inzicht in de consequenties van (voorgenomen) veranderingen. Het kan op basis hiervan nodig zijn maatregelen aan te passen of nieuwe te treffen.

1.7.2 Operationeel risicomanagement

Operationeel risicomanagement (ORM) bij Defensie is een specifieke vorm van risicomanagement onder operationele omstandigheden. Bij alle activiteiten moeten leidinggevendenden risico's onderkennen en beoordelen, waarbij het aan de operationele commandant is om deze risico's te accepteren, te mitigeren of te escaleren. Het doel van ORM is een risico zoveel mogelijk te voorkomen dan wel het (rest)risico tot een aanvaardbaar niveau te reduceren. Om risico's bij de operationele taakuitvoering in kaart te brengen, legt de Directie Operaties (DOPS) van de Defensiestaf in samenspraak met het uitvoerende operationele commando voorafgaand aan de missie de VGM-risico's vast. Dit doet zij in een zogeheten verbeterde Risico Analyse Operationeel (vRAO). Gedurende de CBMI-missie in Irak was dit een verantwoordelijkheid van de *Senior National Representative*

³ SG-Aanwijzing 007 Veiligheid, Gezondheid en Milieu bij Defensie, hoofdstuk 8.4.7.

(SNR).⁴ Een vRAO stelt de SNR, als eigenaar daarvan, in staat tijdig maatregelen te treffen om de risico's te beheersen, alsmede te beoordelen in hoeverre dergelijke maatregelen de operationele doelstellingen in de weg staan.

1.7.3 Voorschrift Glock en Handboek Militair

De militairen van de *Force Protection* compagnie hadden onder andere de beschikking over een persoonlijk wapen, het pistool Glock 17, en twee patroonhouders gevuld met scherpe munitie. Het voorschrift 7-511 Pistool Glock 17 JB beschrijft de algemene veiligheidsregels en -maatregelen en de te verrichten wapenhandelingen, zoals laden, half-laden, ontladen, uiteennemen en ineenzetten van het wapen, uitvoeren van controle werking en het uitvoeren van wapenonderhoud.⁵ Het uitvoeren van de wapenhandelingen maakt ook deel uit van het Handboek Militair, Militaire Basisvaardigheden LAND-E&T-02.3 en is daarin op dezelfde wijze beschreven en voorzien van afbeeldingen.⁶ Iedere militair dient de inhoud van het handboek te kennen en zich te houden aan de daarin vermelde gedragsregels.

1.8 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd: hoofdstuk 2 beschrijft de (voorbereiding op de) oefening en de reconstructie van wat er voor, tijdens en na het ongeval gebeurde. Hoofdstuk 3 betreft de analyse van het voorval. Hoofdstuk 4 geeft de belangrijkste conclusies weer die de IVD op basis van dit onderzoek trekt. Hoofdstuk 5 bevat enige aanbevelingen.

⁴ Operatie Aanwijzing 21.012 Nederlandse bijdrage aan de anti-ISIS-coalitie en de bredere veiligheidsinzet in Irak (OIR en NMI), nummer BS2021027601 d.d. 23 december 2021.

⁵ Voorschrift 7-511 Pistool Glock 17 JB. C-OTCO, publicatie van het Kenniscentrum Grondgebonden Manoeuvres met nota nr. 2014017737, d.d. 25 november 2014.

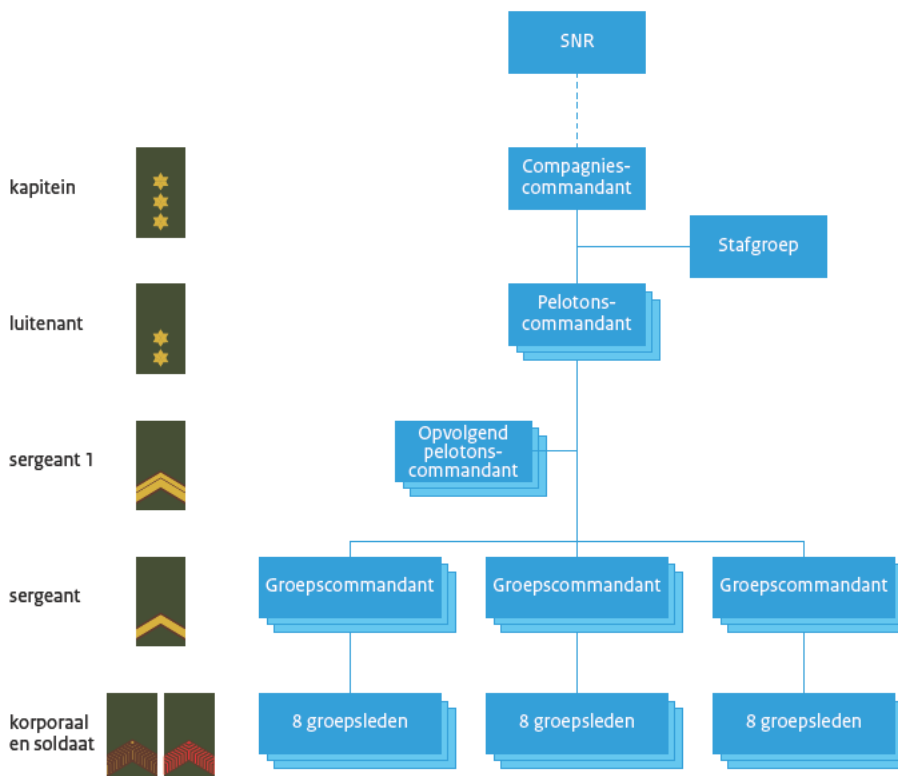
⁶ Handboek Militair, Militaire Basisvaardigheden, LAND-E&T-02.3, vastgesteld door Commandant Opleidings- en Trainingscommando, namens deze de Commandant Koninklijke Militaire School, d.d. 3 maart 2020.

2 Toedracht

Dit hoofdstuk beschrijft de achtergrond van de missie en de toedracht van het ongeval. De toedracht omvat de gebeurtenissen die aan het ongeval voorafgingen, het ongeval zelf en de gebeurtenissen die er direct op volgden.

2.1 Missie en achtergrondinformatie

Medio mei 2022 vertrok een compagnie van een infanteriebataljon van 11 Luchtmobiele Brigade naar Erbil (Irak) als onderdeel van de NAVO-geleide missie *Capacity Building Mission Iraq (CBMI)*. De compagnie, bestaande uit drie pelotons, werd gelegerd op *Camp Bulldog*, het voor de Nederlanders bestemde deel van de *Military Airbase* in Erbil. De compagnie kreeg opdracht om samen met Koerdische, Amerikaanse en andere strijdkrachten van NAVO-bondgenoten de *Force Protection* te verzorgen op de internationale luchthaven van Erbil. Vanaf januari 2022 beveiligde de compagnie in het omliggende gebied van de luchthaven ook NAVO-collega's die de Koerdische strijdkrachten adviseerden.

Figuur 1: Organisatieschema Nederlandse Force Protection compagnie.

2.2 Toedracht

2.2.1 Wapenhandelingen en de schietoefening

Vanwege een *insider threat* op de gehele *Military Airbase* droegen de militairen op *Camp Bulldog* de Glock te allen tijde half-geladen in een beenholster.⁷ Voor de *Force Protection* taken gebruikten de militairen ook andere wapens (afbeelding 1). Bij aanvang van die werkzaamheden werd de Glock geladen en de overige wapens half-geladen en na afloop werden alle wapens ontladen. De Glock werd daarna weer half-geladen. Alle wapenhandelingen, vooral die aan de Glock, voerden de militairen veelvuldig uit, namelijk bij het binnenkomen en verlaten van *Camp Bulldog* en tijdens werkzaamheden.

Op de dag van het ongeval hield het eerste peloton van de *Force Protection* compagnie een schietoefening op een schietbaan in Erbil. Vanwege de extreme hitte overdag besloot de commandant van het eerste peloton vroeg in de ochtend met de oefening te beginnen. De oefening was bedoeld om de schietvaardigheden van de militairen te onderhouden en bestond uit het schieten met het pistool Glock 17, het geweer Colt C8 (persoonlijke wapens), het lichte machinegeweer Minimi en het middelzware machinegeweer MAG (groepswapens).

Licht machinegeweer Minimi

Middelzwaar machinegeweer MAG

Colt C8

Glock 17

Afbeelding 1: De wapens die het eerste peloton gebruikte tijdens de schietoefening en waar het later onderhoud aan pleegde.

⁷ Een *insider threat* is een dreiging van binnenuit. Deze dreiging kan bijvoorbeeld komen van (voormalige) medewerkers, tolken of personeel van lokale aannemers.

Omdat het ongeval gebeurde met de Glock zijn de specifieke wapenhandelingen voor dit wapen hieronder beschreven.

Half-laden: Plaats een met munitie gevuld patroonmagazijn in het wapen en druk deze aan totdat deze vergrendeld. Probeer het patroonmagazijn er weer uit te trekken. Lukt dit niet dan is het patroonmagazijn vergrendeld en is het wapen halfgeladen.

Laden: Nadat het halfgeladen wapen uit het beenholster is genomen en in een veilige richting wijst, wordt de slede met de ondersteunende hand in een bovengreep vastgepakt. De slede wordt met de hand naar het lichaam togetrokken en in de achterste stand losgelaten. Het wapen is nu geladen.

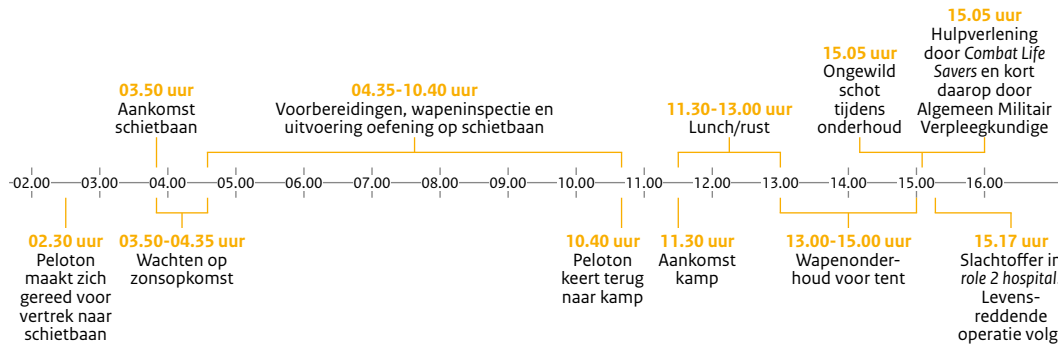
Ontladen: Houdt het wapen in een veilige richting. Neem het patroonmagazijn uit en berg deze op. Plaats de linker hand over de uitwerpopening van de slede. Kantel het wapen 90° naar rechts zodat de zwaartekracht zijn werking kan doen. Breng met de ondersteunende hand door middel van de bovenhandse greep over de uitwerp opening de slede naar achteren. Druk met de duim van de hand om de pistoolgreep de sledepal omhoog zodat de slede in de achterste stand blijft staan. Controleer de kamer en de binnenzijde van het wapen op aanwezigheid van munitie of delen ervan en verwijder deze eventueel. Laat de slede onder geleide naar voren gaan en ontspan de slagpinveer. Het wapen is nu bewust ontladen. De schutter heeft een patroon in de hand als bevestiging, en de patroon valt niet op de grond.

Uitvoeren controle werking: Plaats een leeg patroonmagazijn. Span het wapen door de slede naar achteren te bewegen. Laat de slede in de achterste stand staan met behulp van de sledepal. Druk de sledepal naar beneden en laat de slede onder geleide naar voren gaan. Ontspan de slagpin door de trekker over te halen.

Uitvoeren veiligheidsmaatregelen: Houdt het wapen met de loop in een veilige richting met de vinger gestrekt langs de beugelkrop. Controleer of er een patroonmagazijn is geplaatst. Neem wanneer er een patroonmagazijn is geplaatst deze uit het wapen en controleer of zich hierin munitie bevindt. Trek de slede naar achteren. Controleer of de kamer leeg is. De slede onder geleide naar voren laten gaan en haal de trekker over. Controleer patroonmagazijntassen, overige patroonmagazijnen en munitie op uiterlijke kenmerken, type en beschadigingen.

Bron: VS 7-511 Pistool Glock 17 JB en Handboek Militair, Militaire Basisvaardigheden.

De belangrijkste gebeurtenissen voor en na het ongeval op 21 augustus 2022 zijn chronologisch weergegeven in figuur 2. De gebeurtenissen worden daaronder beschreven.

Figuur 2: Chronologisch overzicht van de gebeurtenissen voor en na het ongeval.

Op de avond voorafgaand aan de schietoefening briefte de opvolgend pelotonscommandant, verantwoordelijk voor opleiden en trainen, de militairen van het peloton over het verloop, het doel en de duur van de schietoefening en over het uitvoeren van wapenonderhoud na afloop. Na de briefing, rond 21.30 uur, konden de militairen naar bed tot aan het geplande vertrek naar de schietbaan. De volgende ochtend, zondag 21 augustus rond 02.30 uur, maakten de militairen zich gereed om in voertuigen naar de schietbaan te gaan. Het gereedmaken voor vertrek bestond onder andere uit het controleren van de voertuigen, het omhangen van het kogelwerende vest en wapenhandelingen, zoals het laden van het pistool Glock en het half-laden van het geweer Colt. De wapenhandelingen werden uitgevoerd bij de twee laad- en ontlaadinrichtingen naast de parkeerplaats van de voertuigen en de ingang van *Camp Bulldog* (zie afbeeldingen 2 en 3).

Afbeeldingen 2 en 3: Laad- en ontlaadinrichtingen parkeerplaats (links) en ingang *Camp Bulldog* (rechts).

Rond 03.00 uur reden de militairen naar de schietbaan waar zij omstreeks 03.50 uur arriveerden. Omdat het nog donker was, moest het peloton drie kwartier wachten voordat de voorbereidingen op de schietoefening konden beginnen. Omstreeks 04.35 uur volgde, na het ontladen van de Glock en de Colt, de voorgeschreven wapeninspectie. Bij deze inspectie controleerden de groepscommandanten of de wapens werkelijk ontladen waren en of de individuele militairen geen eigen scherpe munitie meer bij zich hadden.⁸ Hierna brachten de militairen van het peloton de schietbaan in gereedheid om te kunnen beginnen met de oefening. Vervolgens voorzag de oefenleiding hen van munitie en werden zij in twee groepen verdeeld. De eerste groep schoot met het lichte machinegeweer Minimi en het middelzware machinegeweer MAG. De tweede groep schoot met de Glock en de Colt. Omstreeks 09.00 uur wisselden de groepen. Aan het einde van de schietoefening en na het ontladen van alle wapens volgde opnieuw de voorgeschreven wapeninspectie. Voor aanvang van de terugrit naar het kamp, rond 10.40 uur, werd de Glock opnieuw geladen en de Colt half-geladen. Tegen 11.30 uur arriveerde het peloton weer op *Camp Bulldog*.

2.2.2 Het schietongeval tijdens wapenonderhoud

Na aankomst op het kamp ontladden de militairen allereerst hun persoonlijke wapens bij de laad- en ontladinrichtingen bij de ingang en op de parkeerplaats, dit met het oog op het geplande wapenonderhoud. Hierna was er gelegenheid om tot 13.00 uur te lunchen en uit te rusten. De militairen die in de internationale militaire eetzaal buiten *Camp Bulldog* gingen eten, moesten in verband met de *insider threat* de Glock weer half-laden. Bij terugkomst moesten zij het wapen weer ontladen voor het wapenonderhoud. De militair die later het ongecontroleerde schot afvuurde (hierna: schutter), lunchte in de internationale militaire eetzaal. Hij verklaarde later dat hij bij terugkomst op *Camp Bulldog* zijn Glock niet bij de laad- en ontladinrichting ontladde, maar ervoor koos dit later te doen, voor aanvang van het wapenonderhoud bij de eigen legeringstent. Het uitvoeren van het wapenonderhoud bij de legeringstent, in plaats van de aangewezen onderhoudslocatie, werd gedoogd door de pelotonscommandant. Voor het onderhoud aan alle wapens had de pelotonscommandant twee uur gepland, van 13.00 tot 15.00 uur.

De groep waar later het ongeval gebeurde, bestond uit vier militairen. De schutter en het slachtoffer zaten tijdens het wapenonderhoud naast elkaar op een bedframe bij hun legeringstent. Een derde militair, de plaatsvervangend groepscommandant, zat ernaast op een stoel. Een vierde militair zat op een bank tegenover de drie militairen. Afbeelding 4 geeft de posities weer tijdens het wapenonderhoud. De groep militairen voerde wapenonderhoud uit aan Minimi, MAG, Colt en Glock.

⁸ Bij aanvang van een missie wordt een door de commandant bepaalde hoeveelheid scherpe munitie aan de militairen in het missiegebied uitgegeven ten behoeve van de taakuitvoering en zelfverdediging. Deze hoeveelheid munitie wordt ook wel *Basic load* genoemd.

Afbeelding 4: Ongevalslocatie en reconstructie van de situatie tijdens het wapenonderhoud. Van links naar rechts: positie van de schutter, het slachtoffer en een derde en vierde militair (bron: proces-verbaal van de Koninklijke Marechaussee).

Voordat de schutter met het wapenonderhoud begon, ontladde hij zijn Glock achter de legeringstent en legde hij de patroonhouder met scherpe munitie naast zich neer op het bedframe. Hierna begon hij met het wapenonderhoud aan de Minimi en de MAG. Toen hij dat had gedaan ging hij verder met het onderhoud aan zijn Glock. Dit bestond uit het uiteennemen, reinigen en ineenzetten van het wapen. Even na 15.00 uur was hij klaar en voerde hij de controle werking uit van de Glock. Hiervoor trok hij de slede van het pistool naar achteren en controleerde hij of er geen patroonhouder in het pistool en geen patroon in de kamer aanwezig was. Na deze handelingen haalde hij wederom enkele keren de slede naar achteren en naar voren. Omdat het naar achteren halen van de slede maar één keer moet en hij dus niet volgens het voorschrift Glock en het Handboek Militair te werk ging, sprak de plaatsvervangend groepscommandant de schutter hierop aan. Kort daarna plaatste de schutter de patroonhouder met scherpe munitie die naast hem lag in zijn Glock en laadde hij - onbewust - het pistool met een patroon in de kamer. Vervolgens haalde hij de trekker over, met de bedoeling de controle werking uit te voeren, en schoot hij in de richting van zijn collega naast hem op het bedframe. Deze militair raakte zeer ernstig gewond.

2.2.3 Directe hulpverlening na het ongeval

Het slachtoffer overleefde het schot door levensreddend handelen van de *Combat Life Savers* van het peloton, de Algemeen Militair Verpleegkundige en de chirurgen. Negen militairen van de *Force Protection* compagnie zouden later voor hun kordate optreden een groepswaardering van de Commandant der Landstrijdkrachten ontvangen.⁹

⁹ <https://www.defensie.nl/onderwerpen/missie-in-irak-en-oost-syrie/nieuws/2023/04/13/groepswaardering-voor-levensreddend-handelen-in-irak>.

3 Analyse

Dit hoofdstuk beschrijft de directe en achterliggende factoren die bijdroegen tot het ongeval. Het richt zich niet op het *oordelen over* maar op het *verklaren van* het handelen. Daarvoor is het van belang om zowel de omstandigheden te beschouwen die de handelingen van de schutter verklaren (directe factoren, zoals uitgewerkt in 3.1) als achterliggende factoren op het niveau van de organisatie die mogelijk de omstandigheden van het ongeval verklaren (zoals uitgewerkt in 3.2).

3.1 Directe factoren

Het ongeval kon zich voordoen doordat de schutter na het wapenonderhoud en het weer ineenzetten van de Glock, een met scherpe munitie gevuld patroonmagazijn in het wapen plaatste, het vervolgens laadde en de trekker overhaalde terwijl het in de richting van zijn collega wees. De schutter handelde daarmee niet naar het voorschrift Pistoel Glock 17 JB en het Handboek Militair. Beide voorschriften beschrijven de wijze van uiteennemen en ineenzetten, het uitvoeren van de controle werking en het uitvoeren van de veiligheidsmaatregelen. Een belangrijk uitgangspunt is dat wapenhandelingen, zoals het half-laden, laden en ontladen, altijd moeten geschieden met het wapen in een veilige richting.

Iedere militair is zelf verantwoordelijk voor een veilige omgang met zijn of haar wapen door het naleven van de veiligheidsregels en andere voorschriften. Het ongeval en de gevolgen ervan onderstrepen het belang hiervan. Het niet naleven van de veiligheidsregels en -voorschriften door de schutter speelde een belangrijke rol in het ongeval.

Uit de interviews door de IVD en de verklaringen uit het proces-verbaal van de Koninklijke Marechaussee blijkt dat de schutter niet de intentie had zijn collega neer te schieten of te verwonden. De schutter verklaarde dat hij bij het wapenonderhoud door een gebrek aan aandacht zich vergiste toen hij de laatste wapenhandelingen uitvoerde, wat resulteerde in het schot. Dit soort handelingen worden *skill-based errors*¹⁰ genoemd, ofwel onbedoelde handelingen door onoplettendheid als gevolg van interne of externe afleiding.

¹⁰ Rasmussen J. Human errors: a taxonomy for describing human malfunction in industrial installations. J Occup Accidents 1982; 4: 311-35.

Vier factoren hebben de kans op *skill-based errors* vergroot. De eerste factor is het ontladen van de Glock en het uitvoeren van de controle werking door de schutter bij de legeringstent in plaats van de voorgeschreven laad- en ontladinrichting. De tweede factor is het bij zich houden van de patroonhouder met scherpe munitie op het bedframe. Dit maakte het de schutter mogelijk het laden en de controle werking als routinematige handelingen uit te voeren. Indien de schutter de munitie uit de patroonhouder had gehaald of die in zijn tent had gelegd, had hij die moeten ophalen. Dat zou een bewust controlemoment creëren, wat de kans op onachtzaamheid of onoplettendheid had verkleind. Vanwege de *insider threat* waren de twee verstrekte patroonmagazijnen gevuld met munitie en beschikten de militairen niet over een leeg magazijn. Voorafgaand aan de controle werking van het wapen moesten zij daarom het patroonmagazijn ontdoen van munitie en dat na de controle opnieuw vullen. Op de wapenonderhoudslocatie waren geen lege patroonmagazijnen beschikbaar om de controle werking uit te voeren. De derde factor die de kans op *skill-based errors* in dit geval mogelijk vergrootte, is vermoeidheid door slaapttekort. De militairen moesten vroeg in de nacht opstaan voor de schietoefening. De schutter verklaarde dat hij vermoeid was, omdat hij pas laat in slaap was gevallen. Wetenschappelijk onderzoek wijst uit dat vermoeidheid door slaapttekort de kans op *skill-based errors* vergroot. De vierde factor, ten slotte, is het dagelijks verrichten van vele wapenhandelingen, waardoor ze steeds meer routine worden en de kans op onoplettendheid en onachtzaamheid toeneemt.

Naast de individuele handelingen van de schutter zijn er ook factoren op het niveau van de organisatie die bijdroegen tot de omstandigheden van het ongeval. De compagnies- en pelotonsleiding gedoogde dat militairen de veiligheidsregels en -voorschriften niet volgden. In het bijzonder betreft dat het uitvoeren van wapenonderhoud bij de legeringstent in plaats van de aangewezen wapenonderhoudslocatie. Ook werd niet gecontroleerd of militairen scherpe munitie voorhanden hadden tijdens het wapenonderhoud, het uitvoeren van controle werking en het ontladen van de Glock bij de legeringstent. Dergelijke vormen van normafwijkend gedrag (*shortcuts*) waren gangbaar in het eerste peloton.

Het uitvoeren van wapenonderhoud bij de legeringstent kwam vaker voor bij uitgezonden eenheden. In 2021 deed zich in Erbil een soortgelijk voorval voor, maar zonder ernstige gevolgen. Destijds vuurde een militair, vanwege vermoeidheid en onachtzaamheid, eveneens een ongecontroleerd schot af tijdens wapenonderhoud bij een legeringstent. Hierbij is niemand gewond geraakt. Het Openbaar Ministerie besloot strafvervolgning in te stellen en de meervoudige militaire kamer van de rechtbank in Arnhem veroordeelde de militair voor dit incident.¹¹

¹¹ Bron: Uitspraak van de meervoudige militaire kamer van de rechtbank Arnhem naar aanleiding van een ongecontroleerd schot in 2021 te Erbil. (ECLI:NL:RBGEL:2022:1330) www.rechtspraak.nl.

3.2 Achterliggende factoren

Management of change

De locatie van het wapenonderhoud (afbeelding 5) bevond zich oorspronkelijk in het midden van *Camp Bulldog*. De compagniesleiding verplaatste deze in de loop van 2022 vanwege hitte, stof en instabiele tafels naar de rand van het kamp nabij de legeringstenten (afbeelding 6). De nieuwe onderhoudslocatie was ook erg warm en stoffig, waardoor militairen van het eerste peloton het wapenonderhoud niet daar maar bij de eigen legeringstent uitvoerden. De compagniesleiding gedoogde dit.

Afbeelding 5: De eerste aangewezen locatie van het wapenonderhoud (2021). Om de omstandigheden te verbeteren, besloot de commandant het onderhoud te verplaatsen. Na de verplaatsing naar de rand van het kamp ontstond op de oorspronkelijke locatie ruimte voor een zwembad (bron: IVD).

Afbeelding 6: De tweede aangewezen locatie van het wapenonderhoud (medio 2022). Hier waren de omstandigheden echter ook niet optimaal, want het was eveneens warm en stoffig (bron: IVD).

Afbeelding 7: Naast de aangewezen locaties werd ook wapenonderhoud uitgevoerd bij de legeringstenten, zoals op de afgebeelde locatie van het ongeval (bron: proces-verbaal Koninklijke Marechaussee).

Bij wijziging of verandering van bijvoorbeeld een locatie schrijft Defensie *management of change* voor zodat risico's opnieuw zorgvuldig worden beoordeeld.¹² De compagniescommandant moet bij een verandering van de onderhoudslocatie de mogelijke gevolgen ervan beoordelen door een risicoanalyse uit te voeren en, indien nodig, mitigerende maatregelen treffen. De commandant stond samen met de compagnies-sergeant-majoor (CSM) stil bij de locatieverandering naar de rand van het kamp en mogelijke nieuwe risico's. Omdat de nieuwe locatie van het wapenonderhoud vlakbij de legeringstenten lag, besloten zij de laad- en ontaadinrichting niet mee te verplaatsen. Dit zou namelijk veiligheidsrisico's door ongecontroleerde en ongewilde schoten met zich mee kunnen brengen. Wapenonderhoud in de buurt van de legeringstenten zagen zij op zich niet als een veiligheidsrisico. De voorschriften golden immers ook daar en zij veronderstelden dat de gunstigere omstandigheden bij de legeringstenten, zoals voldoende schaduw, de veiligheid bevorderden. Om die redenen gedoogde de compagniesleiding het wapenonderhoud bij legeringstenten.

Overigens verschilden de inzichten binnen de compagnie over de (on)geschiktheid van de nieuwe wapenonderhoudslocatie. De commandanten van de twee andere pelotons hielden vast aan de voorgeschreven onderhoudslocatie om de discipline van de militairen op het gewenste niveau te houden. Volgens hen deed de informele omgeving van wapenonderhoud bij de legeringstent afbreuk aan de onderlinge controle en de controle door de commandant, en verleidde die omgeving militairen de voorschriften minder serieus te nemen.

De IVD acht het, in overeenstemming met de overwegingen van deze commandanten, aannemelijk dat de onderhoudslocatie bij de legeringstent de kans op *skill based errors* heeft vergroot en het voorval mede mogelijk heeft gemaakt.

De vraag dringt zich op of de verschillende veiligheidsinstructies binnen dezelfde compagnie niet te veel ruimte boden voor eigen invulling en misschien afwijkend gedrag zelfs wel aanmoedigden. Hoewel het oogmerk van de leidinggevenden identiek was, namelijk het bevorderen van de veiligheid, kan het in de dagelijkse praktijk nauwelijks onopgemerkt zijn gebleven dat de pelotonscommandanten niet één lijn trokken en de compagniesleiding dat gedoogde. Uit veiligheidsoverwegingen zou het in de rede hebben gelegen dat de compagniesleiding na overleg met de pelotonscommandanten heldere en vooral ook uniforme gedragsregels had afgekondigd ten aanzien van de (nieuwe) wapenonderhoudslocatie. De vraag of de veiligheid wel of niet gediend was met wapenonderhoud vlakbij de legeringsplek had dan ook in dat overleg moeten worden beantwoord. De toepassing van de voorschriften in een van de drie pelotons was minder strikt met mogelijk een negatief effect op de discipline en de alertheid.

¹² SG-Aanwijzing 007 Veiligheid, Gezondheid en Milieu bij Defensie, hoofdstuk 8.4.7.

Verantwoordelijkheden van betrokken partijen

Naast de direct betrokken militairen en commandanten heeft Defensie verschillende partijen taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden toebedeeld voor het beheersen van veiligheidsrisico's gedurende deze missie. Dit zijn de *Senior National Representative* (SNR), de afdeling Bedrijfsveiligheid van het Commando Landstrijdkrachten (CLAS) als uitvoerend operationeel commando, en de directie Operaties (DOPS) van de Defensiestaf in Den Haag. In de praktijk gaven deze partijen hun verantwoordelijkheden anders vorm dan was beschreven in de operatieaanwijzing voor de missie. Daardoor werden de omstandigheden die bijdroegen tot het ongeval, in het bijzonder het wapenonderhoud bij de legeringstent, niet gecorrigeerd.¹³ De verantwoordelijkheden van de SNR, de afdeling Bedrijfsveiligheid van het CLAS en de DOPS worden hieronder uiteengezet.

De SNR is verantwoordelijk voor de veiligheid in het missiegebied en eigenaar van de verbeterde Risicoanalyse Operationeel (vRAO). De SNR werd door de commandant van de *Force Protection* compagnie echter niet betrokken bij de besluitvorming over de verplaatsing van de wapenonderhoudslocatie. Hij werd er ook niet over geïnformeerd en signaleerde de risico's voor en na die verplaatsing evenmin zelf.¹⁴ Ook eerdere rotaties van *Force Protection* eenheden, onder verantwoordelijkheid van andere Nederlandse SNR's, voerden het wapenonderhoud bij de legeringstenten uit en niet op de aangewezen locatie. Kennelijk functioneerde de SNR als onderdeel van de *checks & balances* in de praktijk niet. Ten tijde van het voorval was hij er naar eigen zeggen ook niet van op de hoogte dat hij, in overleg met de DOPS, de vRAO kon aanpassen. De afdeling Bedrijfsveiligheid van het CLAS in Utrecht kan op verzoek van de DOPS daarbij ondersteuning bieden. Evenmin wist hij dat hij een *Point of Contact Safety* kon aanwijzen voor functionele afstemming met de DOPS *J7 Mission Safety* van de Defensiestaf in Den Haag.¹⁵

Na toevoeging van *Camp Bulldog* aan het Nederlandse contingent in 2021, ondersteunde de afdeling Bedrijfsveiligheid van het CLAS op verzoek van de DOPS een *Force Protection* compagnie bij het aanpassen en beoordelen van de vRAO. Militairen van de afdeling Bedrijfsveiligheid legden hiervoor twee werkbezoeken af, de laatste in juni 2021. De omstandigheden van de wapenonderhoudslocatie, het uitvoeren van wapenonderhoud bij de legeringstenten en vermoeidheid door slaapgebrek vanwege nachtelijke schietoefeningen zijn toen niet als risico in de vRAO geïdentificeerd. Het ongecontroleerde schot in april 2021, twee maanden voor het tweede werkbezoek, was de afdeling Bedrijfsveiligheid van het CLAS bekend, maar leidde niet tot actie. De oorzaak van dit voorval, waarbij geen slachtoffers vielen, werd door het CLAS geduid als een overtreding van dienstvoorschriften. De omstandigheden die bijdroegen tot dat ongecontroleerde schot zijn mede daardoor niet onderzocht of bij de DOPS gemeld.

¹³ Operatie Aanwijzing 21.012 Nederlandse bijdrage aan de anti-ISIS-coalitie en de bredere veiligheidsinzet in Irak (OIR en NMI), nummer BS2021027601 d.d. 23 december 2021.

¹⁴ vRAO is de verbeterde Risicoanalyse Operationeel. De risico's die verbonden zijn aan de dagelijkse werkzaamheden van de eenheid komen in de RI&E (Risico-Inventarisatie en -Evaluatie) en de afwijkingen daarop in de vRAO.

¹⁵ Deze mogelijkheden staan beschreven in de Operatie Aanwijzing 21.012 Nederlandse bijdrage aan de anti-ISIS-coalitie en de bredere veiligheidsinzet in Irak (OIR en NMI), nummer BS202127601 d.d. 23 december 2021.

De afdeling J3 Operaties van de DOPS was op de hoogte van de ongunstige omstandigheden van de wapenonderhoudslocatie op *Camp Bulldog*, maar gaf dit niet door aan de afdeling J7 *Mission Safety*, ook van de DOPS. Volgens de afdeling J3 van de DOPS waren er vanwege de destijds geldende coronamaatregelen geen werkbezoeken aan het missiegebied mogelijk om te bezien of alles nog volgens de operatieaanwijzing verliep of dat er aanpassingen nodig waren. In het voortgangsoverleg met de J-afdelingen van de DOPS, onder voorzitterschap van de J3, kwamen de omstandigheden van de wapenonderhoudslocatie niet ter sprake. Ook in het wekelijkse gesprek tussen de afdeling J3 en de SNR, waarbij zij openstaande actiepunten bespraken, kwam het onderwerp wapenonderhoudslocatie niet aan de orde. Bovendien veronderstelde de afdeling J3 dat de SNR en de compagniescommandant ter plaatse het initiatief zouden nemen bij veiligheidskwesties, omdat die verband hielden met de vRAO waarvoor de SNR en de compagniescommandant ter plaatse verantwoordelijk waren.¹⁶

Na het ongecontroleerde schot bij het wapenonderhoud in 2021 hebben de DOPS, de SNR en de compagniescommandant de omstandigheden van dat voorval niet gemeld aan opvolgende SNR's en compagniescommandanten. De vRAO is evenmin aangepast naar aanleiding van het eerder genoemde vonnis in 2022 van de meervoudige militaire kamer van de rechtbank in Arnhem, die eveneens verwees naar de omstandigheden waaronder dat ongecontroleerde schot zich kon voordoen. Het actief ter kennis brengen van de overwegingen in het rechtbankvonnis had *Mission Safety* van de DOPS en de SNR kunnen bewegen de omstandigheden van de wapenonderhoudslocatie kritisch te beschouwen en de vRAO aan te passen.

Wellicht ziet Defensie rechtszaken en vonnissen nog teveel als aangelegenheden van individuele strafbaarheid die weliswaar juridische aandacht vergen, maar waar zij verder de nodige afstand toe bewaart. Zoals echter uit de overwegingen in het onderhavige vonnis blijkt, heeft de rechtbank naast de juridische kant ook wel degelijk oog gehad voor de omstandigheden van het geval. Defensie doet zichzelf tekort door daar slechts kennis van te nemen en zich onvoldoende af te vragen of de overwegingen van de rechtbank naast juridische ook operationele betekenis zouden kunnen hebben.

¹⁶ Het gaat hier vooral om veiligheidskwesties gerelateerd aan de verbeterde Risicoanalyse Operationeel (vRAO).

4 Conclusies

Op 21 augustus 2022 raakte een militair van het Commando Landstrijdkrachten zeer ernstig gewond door een ongecontroleerd schot uit het pistool van een collega. Dit gebeurde tijdens wapenonderhoud in de middag na een schietoefening zeer vroeg in de ochtend. De IVD onderzocht het voorval en komt tot de volgende conclusies.

Het voorval kon gebeuren doordat de schutter na het wapenonderhoud en het weer ineenzetten van de Glock, door onoplettendheid en onachtzaamheid een patroonhouder met scherpe munitie in de Glock plaatste, deze vervolgens laadde en het wapen in een niet veilige richting afvuurde.

Directe factoren

Vijf factoren hebben de kans op onachtzaamheid of onoplettendheid vergroot.

1. Het ontladen van de Glock en het uitvoeren van de controle werking niet bij de aangewezen laad- en onlaadinrichting maar op de plek waar het onderhoud werd uitgevoerd.
2. Het voorhanden hebben van een patroonhouder met scherpe munitie tijdens het onderhoud.

Indien de schutter het onderhoud op de aangewezen locatie had gedaan en de patroonhouder ergens vandaan had moeten halen, zouden er twee controlemomenten zijn geweest, wat de kans op onachtzaamheid of onoplettendheid had verkleind.

3. Vermoeidheid door slaaptekort, met als gevolg een vergrote kans op *skill-based errors*.
4. Het dagelijks verrichten van de wapenhandelingen, waardoor deze routine worden en de kans op onoplettendheid en onachtzaamheid toeneemt.
5. De legeringstent als locatie creëerde een informele sfeer tijdens het wapenonderhoud, wat de controle door zowel de commandant als militairen onderling belemmerde. Hierdoor nam de kans af dat militairen de veiligheidsregels en -voorschriften nauwgezet volgden en kon afwijkend gedrag zich voordoen (*shortcuts*).

Achterliggende factoren

Na het verplaatsen van de wapenonderhoudslocatie op het kamp had de compagniesleiding onvoldoende oog voor veiligheidsrisico's en gedoogde zij het wapenonderhoud bij de legeringstent. Met behulp van elementen van veranderingsmanagement en een gedegen risicoanalyse was de compagniesleiding mogelijk tot andere inzichten gekomen.

Naast de commandanten ter plaatse zijn meer partijen verantwoordelijk voor het beheersen van veiligheidsrisico's in het missiegebied. De SNR, de afdeling Bedrijfsveiligheid van het stafbureau CLAS en de DOPS van de Defensiestaf zijn onderdeel van de *checks & balances* in het veiligheidsmanagementsysteem van Defensie. Door gebrekkige communicatie onderling en onjuiste veronderstellingen over eigen en andermans verantwoordelijkheden functioneerden deze *checks & balances* niet zoals beoogd, waardoor een correctie van het besluit over de onderhoudslocatie en van *shortcuts* uitbleef. Hierdoor bleven de omstandigheden waaronder het ongeval kon gebeuren in stand.

Defensie trok geen lering uit een vergelijkbaar ongecontroleerd schot tijdens wapenonderhoud bij een legeringstent in 2021. Zij deed dat voorval af als overtreding van een dienstvoorschrift, in plaats van de omstandigheden te beoordelen of mitigerende maatregelen te nemen. Hoewel het vonnis van de rechtbank in de strafzaak naar aanleiding van dat voorval ook inging op de omstandigheden waaronder dat ongecontroleerde schot zich kon voordoen, heeft Defensie daar niets mee gedaan.

5 Aanbevelingen

Op grond van de bevindingen in dit onderzoek en indachtig die in eerder onderzoek, beveelt de IVD de Commandant der Strijdkrachten en zijn ondercommandanten het volgende aan:

- Besteed in het gereedstellingsproces ter voorbereiding van missies bijzondere aandacht aan operationeel risicomanagement, nadrukkelijk ook onder veranderende omstandigheden, en beoefen dat voorafgaand aan de missie met de commandanten en overige sleutelspelers.
- Stimuleer onverminderd de naleving van beheersmaatregelen, veiligheidsvoorschriften en de individuele discipline, in het bijzonder op het gebied van wapens en munitie, en zie hierop toe.

Bijlagen

Bijlage A Afkortingenlijst

CBMI	<i>Capacity Building Mission Iraq</i>
CLAS	Commando Landstrijdkrachten
CSM	Compagnies-sergeant-majoor
DOPS	Directie Operaties Defensiestaf
IVD	Inspectie Veiligheid Defensie
ORM	Operationeel Risicomanagement
OPC	Opvolgend pelotonscommandant
PoC	<i>Point of Contact</i>
SNR	<i>Senior National Representative</i>
VGM	Veiligheid, Gezondheid en Milieu bij Defensie
VGO	Voortgangsoverleg
vRAO	verbeterde Risico Analyse Operationeel
VS	Voorschrift

Bijlage B Onderzoeksverantwoording

De IVD startte een onderzoek naar het schietongeval op 21 augustus 2022 op *Camp Bulldog* in Erbil, Irak. Het onderzoek richt zich niet op verwijtbaarheid of schuld, maar op wat Defensie kan leren van dit ongeval om herhaling te voorkomen.

Dit rapport beantwoordde de volgende onderzoeksvraag: Wat verklaart dat het schietongeval tijdens het wapenonderhoud op 21 augustus 2022 op *Camp Bulldog* te Erbil, Irak, zich kon voordoen?

Dataverzameling

De IVD verzamelde op verschillende manieren data:

- interviews met de direct betrokkenen bij het schietongeval;
- interviews met DOPS Defensiestaf;
- opvragen van documenten van de missie *Capacity Building Mission Iraq*;
- bestuderen van normen, regelgeving en procedures zoals vastgelegd in interne regelgeving van Defensie.

Analyse en oordeelsvorming

De IVD analyseerde de verzamelde informatie van het onderzoek. Om de resultaten op waarde te kunnen schatten, stelde de IVD een referentiekader op. Met behulp daarvan komt de inspectie tot haar oordeelsvorming. Het referentiekader bestaat hoofdzakelijk uit beleid en regelgeving van het ministerie van Defensie zelf. Daarnaast geeft het referentiekader weer wat de IVD van Defensie verwacht als het gaat over veilig oefenen en opereren.

Kwaliteitsborging

- Elk interview is vastgelegd in een verslag dat de geïnterviewde heeft kunnen aanvullen/verduidelijken en heeft kunnen controleren op feitelijke onjuistheden.
- Een team van interne en externe tegenlezers toetste het conceptrapport op consistentie, inzichtelijkheid en logica.
- Het conceptrapport is aangeboden voor wederhoor aan Defensie, in het bijzonder aan het betrokken operationele commando.

Bijlage C *Commentaar betrokken partijen*

Een conceptversie van dit rapport is voorgelegd aan de betrokken partijen voor een controle op feitelijke onjuistheden. Al deze partijen hebben gereageerd op de conceptversie van het rapport.

De binnengekomen reacties zijn op de volgende manier verwerkt:

Correcties van feitelijke onjuistheden nam de inspectie over. De desbetreffende tekstdelen zijn aangepast in het eindrapport. Deze reacties zijn niet afzonderlijk vermeld.

Colofon

Inspectie Veiligheid Defensie

Bezoekadres:
Majoor Jan Linzel Complex
Brasserskade 227a
2497 NX Den Haag

Postadres:
Postbus 90701
2509 LS Den Haag
MPC 58B

www.ivd.nl

Mei 2024

Bron omslagfoto:
Proces-verbaal van de Koninklijke Marechaussee